

Rozhledy matematicko-fyzikální

Úohy 58. ročníku fyzikální olympiády, kategorie G – Archimédiáda

Rozhledy matematicko-fyzikální, Vol. 92 (2017), No. 1, 40–42

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/146738>

Terms of use:

© Jednota českých matematiků a fyziků, 2017

Institute of Mathematics of the Czech Academy of Sciences provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

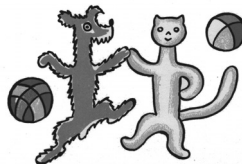
This document has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://dml.cz>

Úohy 58. ročníku fyzikální olympiády, kategorie G – Archimédiáda

(Ve všech úlohách počítejte s tíhovým zrychlením $g = 10 \text{ m/s}^2$ a hustotou vody 1000 kg/m^3 .)

FO58G1–1: Pejsek s kočičkou na výletě

Pejsek s kočičkou šli na nedělní výlet do lesa. Nejprve šli 30 min rovnoměrným pohybem rychlostí o velikosti 8 km/h. Pak se zastavili, aby se nasvačili. Po 12 minutách odpočinku pejsek vyskočil a utíkal za zajícem. Pohyboval se rovnoměrně přímočaře rychlostí o velikosti 20 km/h a uběhl 6 km. Pak se obrátil a vracel se stejnou cestou zpět ke kočičce, která celou dobu čekala na stejném místě. Cesta ke kočičce trvala pejskovi o 3 minuty déle než cesta za zajícem. Když pejsek doběhl rovnoměrným pohybem ke kočičce, ihned se vydali domů. Vraceli se kratší cestou, šli rovnoměrným pohybem rychlostí 10 km/h a domů došli za 15 min.

- Sestrojte graf závislosti velikosti rychlosti pejska na čase pro celou dobu pohybu.
- Určete celkovou dráhu, kterou pejsek urazil během výletu.
- Vypočítejte průměrnou rychlost pejska.

FO58G1–2: Horská lavina

Horskou silnici širokou 8 m zavalila na úseku 150 m sněhová lavina o průměrné výšce 60 cm.

- a) Sněhová fréza, která sníh nakládá nebo odhazuje stranou, má záběr 2 m a pohybuje se rychlostí 20 cm/s. Jak dlouho bude trvat, než se podaří silnici uvolnit?
- b) Jak dlouho bude trvat odklizení sněhu, když měla fréza po ujetí 200 m poruchu, jejíž odstranění trvalo 20 min a její rychlost se pak snížila na polovinu?

FO58G1–3: Sklenička na vodě

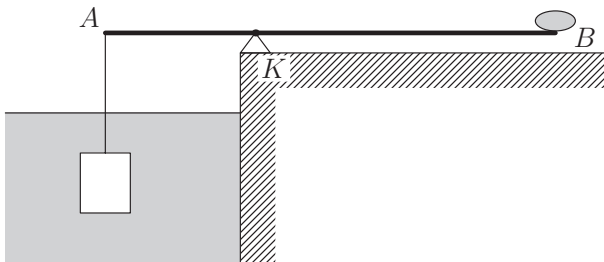
Sklenička válcového tvaru o hmotnosti $m = 150$ g, výšce $h = 10$ cm a ploše dna $S = 25$ cm² plave částečně ponořená na vodní hladině.

- a) V jaké hloubce pod hladinou bude dno skleničky? Skleničku budeme udržovat tak, aby dno bylo vodorovné.
- b) Kolik drobných skleněných kuliček můžeme do skleničky nasypat, aniž by se sklenička potopila? Objem jedné kuličky je 33,5 mm³ a hustota skla je $\rho_S = 2\,500$ kg/m³.

FO58G1–4: Chlazení nápoje v řece

V horkém létě si Pavel na břehu řeky vybudoval chladičí zařízení. Na ostrý kámen K (obr. 1), který byl těsně na břehu řeky, položil tyč o délce $d = 90$ cm tak, že $1/3$ délky přečnívala nad hladinu. Na konec A tyče upevnil lano a zavěsil na něj vodotěsný kanystr s nápojem tak, že celý kanystr byl pod vodou. Vnější objem kanystru je $V_0 = 5$ l, hmotnost prázdného kanystru $m_0 = 2,0$ kg. Na konec B tyče umístil Pavel vhodný kámen.

Obr. 1: Chladičí zařízení

- a) Jaká musí být hmotnost tohoto kamene, aby tyč byla v rovnováze, pokud Pavel nalije do kanystru objem $V_1 = 4,8$ l nápoje?

SOUTĚŽE

- b) Do jaké vzdálenosti od konce B může Pavel posunout tento kámen, jestliže v kanystru po odebrání zůstane jen $V_2 = 3,9$ l nápoje?

Hmotnost tyče zanedbejte, hustota nápoje je stejná, jako hustota vody.

FO58G1–5: Experimentální úloha: hmotnost, objem a hustota zrnka hrachu

Úkoly:

- a) Určete průměrnou hmotnost m a průměrnou hustotu ρ zrněk hrachu.
b) V odměrném válci nebo jiné odměrné nádobě zaujímá hrách o hmotnosti 200 g objem $V = V_1 + V_2$, kde V_1 je objem hrachových zrněk, V_2 je součet objemů mezer mezi zrnky. Odhadněte poměr V_2/V_1 .

Pomůcky: Hrách (celý, nepůlený, sušený, tj. ne zmrazený), odměrný válec, váhy

Postup měření:

1. Odvážíme asi $m_0 = 200$ g hrachu. Spočítáme počet zrněk n , který této hmotnosti odpovídá.
2. Odvážený hrách nasypeme do odměrného válce (za sucha, bez vody) a určíme objem V hrachových zrněk a mezer mezi nimi.
3. Navrhnete způsob, jak určit objem samotných zrněk a odměřte jejich objem V_1 .
4. Ze získaných hodnot dopočítáme objem mezer V_2 , poměr V_2/V_1 , průměrnou hmotnost, objem a hustotu jednoho zrnka.

<http://fyzikalniolympiada.cz>

<https://www.facebook.com/fyzikalniolympiada>